

Unia Europejska

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Materiał powstał w ramach operacji współfinansowanej ze środków Unii Europejskiej w ramach
Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Material szkoleniowy Oznaczenia geograficzne – podstawowe informacje

Podmiot odpowiedzialny za treść: Podlaska Izba Rolnicza – materiał wykonany w ramach umowy partnerskiej jako wkład własny (osobowy) PIR w realizację operacji *Oznaczenia geograficzne oraz sieciowanie współpracy – zagraniczne inspiracje*.

Oprac. Agnieszka Artemiuk, Zastępca Dyrektora Biura PIR, 7 października 2020 r.

Podstawowe informacje:

Żywność pochodząca z określonego obszaru geograficznego, której specyfika została uznana w odpowiedniej procedurze przez Komisję Europejską – a zgodność metody wytwarzania przez konkretnego producenta została potwierdzona przez niezależny podmiot, często bywa określana mianem „produktu regionalnego”. Przejście tego procesu w ostatecznym etapie związane jest z uzyskaniem certyfikatu przez konkretnego producenta.

Czym wyróżniają się certyfikowane produkty regionalne?

Produkty regionalne na opakowaniu oznaczane są specjalnymi, unijnymi logotypami:

Jakie informacje uzyskuje konsument widząc te oznaczenia?

- 1) produkt na pewno pochodzi z deklarowanego obszaru (czyli np. miód z Sejneńszczyzny/Łódzieszczyzny nie może pochodzić z innej części Kraju),
- 2) produkt wytworzono w oparciu o restrykcyjnie opisaną specyfikację (jeśli uwzględnia ona wykorzystanie mleka niepasteryzowanego np. w serze korycińskim, to na pewno taki właśnie surowiec został wykorzystany),
- 3) specyfika produktu wynika m. in. z walorów środowiska wskazanego w jego nazwie.

Czym różni się Chronione Oznaczenie Geograficzne (ChOG – ang. PGI) od Chronionej Nazwy Pochodzenia (ChNP – ang. PDO)?

Produkt PDO ma silniejszy związek z regionem, do którego odnosi się w swej nazwie, co oznacza, że wszystkie etapy produkcji odbywają się na określonym obszarze. W przypadku produktów PGI związek ten jest nieco słabszy (wystarczy, że przynajmniej jeden z etapów produkcji odbywa się na określonym obszarze). W niektórych przypadkach podstawą do rejestracji może być reputacja produktu. Najłatwiej zrozumieć to na przykładzie szwajcarskich zegarków – wyroby te uznajemy za

Unia Europejska

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Materiał powstał w ramach operacji współfinansowanej ze środków Unii Europejskiej w ramach
Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

wyjątkowo wartościowe wśród zegarków z innych krajów, co wcale nie znaczy, że wszystkie śrubki i zębátky muszą konkretnie zostać wyprodukowane w Szwajcarii.

Czym są Produkty Gwarantowanej Tradycyjnej Specjalności (GTS – ang. TSG)?

Systemem ochrony o charakterze podobnym do PDO/PGI jest system Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności. Różnica polega na tym, że specyfika produktu nie odnosi się do określonego obszaru geograficznego, lecz do tradycyjnej receptury wytwarzania. W tym przypadku nie istotne jest pochodzenie surowców, lecz np. umiejętne ich połączenie. W niektórych przypadkach oznacza to większą pracochłonność lub wykorzystanie trudniej dostępnego lub droższego surowca.

Jakie są korzyści z certyfikacji produktu?

Uczestnictwo w systemie oznaczeń geograficznych daje producentom ochronę przed podrabianiem i fałszowaniem. Jeśli przyjmujemy, że produkt z określonego obszaru geograficznego wyróżnia się smakiem lub jakością na tle podobnych produktów z innego obszaru, to może rodzić się pokusa tworzenia podróbek. Ponadto producenci, którzy uczestniczą w systemach jakości i posługują się certyfikatem na okoliczność wytwarzania produktu w oparciu o specyfikację zarejestrowaną w UE objęci są szeregiem działań promocyjnych – zwłaszcza, że produkty te niejako z automatu wchodzą do segmentu rynku „premium”, stając się wizytówką obszaru. Uczestnictwo w systemach jakości przez grupę producentów ma w założeniu sprzyjać również budowaniu wzajemnej współpracy, która jest bardzo istotna w działaniach promocyjnych i logistycznych.

Tak więc, zgodnie z przepisami produkty te są chronione przed:

- wszelkim bezpośrednim lub pośrednim wykorzystywaniem w celach komercyjnych zarejestrowanej nazwy dla produktów nie objętych rejestracją, o ile produkty te są porównywalne do produktów zarejestrowanych pod tą nazwą lub jeśli stosowanie nazwy narusza prestiż chronionej nazwy;
- każdym niezgodnym z prawem zawłaszczeniem, imitacją lub aluzją, jeśli nawet prawdziwe pochodzenie produktu jest zaznaczone lub chroniona nazwa została przetłumaczona, lub towarzyszy jej wyrażenie „w stylu”, „rodzaju”, „przy użyciu metody”, „tak jak produkowane w”, „imitacja” lub „podobne”;
- wszelkimi innymi fałszywymi lub mylącymi danymi odnoszącymi się do miejsca pochodzenia, właściwości lub podstawowych cech produktu na opakowaniu wewnętrznym lub zewnętrznym, w materiale reklamowym lub dokumentach odnoszących się do danego produktu lub na opakowaniu produktu w pojemniku, mogącym stworzyć fałszywe wrażenie co do jego pochodzenia;
- wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić w błąd zainteresowanych co do prawdziwego pochodzenia produktu.

Jak wygląda procedura zarejestrowania specyfikacji?

Specyfikacje rejestruje się za pośrednictwem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a ocena wniosku związana jest z opłatą w wysokości 300 zł. Co do zasady produkt nie może być zarejestrowany przez pojedynczego producenta – musi to być grupa, chociaż nie narzuca się jej określonej formy prawnej. Rejestracja przebiega dwuetapowo – do specyfikacji, która spełnia wszelkie wymogi formalne możliwe jest oprotestowanie na poziomie kraju lub na poziomie międzynarodowym.

Unia Europejska

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
 Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
 Materiał powstał w ramach operacji współfinansowanej ze środków Unii Europejskiej w ramach
 Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Złożoność sprawia, że procedura jest wieloletnia i kończy się publikacją w ramach rozporządzenia Rady Komisji Europejskiej. Dopiero wówczas producent może wystąpić do właściwej inspekcji o poddanie się dobrowolnej kontroli celem uzyskania indywidualnego certyfikatu

Kto certyfikuje producenta?

Zazwyczaj jest to właściwa miejscowo Wojewódzka Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, lecz funkcję tę mogą w niektórych przypadkach pełnić prywatne jednostki z odpowiednią akredytacją. Sposób kontroli jest określany przez grupę producentów we wniosku składanym do MRiRW.

Koszty certyfikacji

Producent, który poddaje się dobrowolnej kontroli na okoliczność spełniania wymogów specyfikacji ponosi koszty w tym zakresie. W przypadku IJHARS wynikają one z obowiązującego cennika i są pochodną kosztów czynności oraz dojazdów. Zazwyczaj mieszczą się w granicach kilkuset złotych – przy czym certyfikat wydawany jest na okres roku lub dłuższy. W niektórych przypadkach koszty udziału w systemie mogą być finansowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – aczkolwiek nie są jeszcze znane plany w tym zakresie w perspektywie finansowej 2021-2027.

Przykładowe produkty, o specyfikacji zarejestrowanej w UE:

Oscypek

Ser koryciński „Swojski”

Rogal Świętomarciński

Miód z Sejneńszczyzny / Łódzieszczyzny / Seinų/ Lazdijų krašto medus

Jabłko Grójeckie

Pieiekaczewnik (TSG)

Unia Europejska

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Materiał powstał w ramach operacji współfinansowanej ze środków Unii Europejskiej w ramach

Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

 WOJEWÓDZKI INSPEKTOR JAKOŚCI HANDLOWEJ I OCHRONY WŁAŚCIWOŚCI WYKAZU ŚWIADCZYWOJAKOŚCI potwierdzenie zgodności procesu produkcji produktu rolnego lub środka spożywczego ze specyfikacją NR 2/2018/18	
Podmiot	WOJEWÓDZKI ZWIĄZEK PSZCZELARZY W RZESZOWIE
Numer identyfikacyjny produktu	Nie dotyczy
Adres producenta	ul. 8-go Marca 3, 35 065 Rzeszów
Nazwa produktu rolnego lub środka spożywczego	PODKARPACKI MIÓD SPADZIOWY
Kategoria produktu rolnego lub środka spożywczego	KATEGORIA 1.4 - INNE PRODUKTY POCHODZENIA ZWIĘZAJĄCEGO MIODU
Deklarowana ilość produkcyjna w określonej jednostce miary	2500 kg
Odniesienie do specyfikacji	09.10.2018 r. - 08.10.2020 r.
W wyroku przeprowadzonej kontroli potwierdzono zgodność procesu produkcji produktu rolnego lub środka spożywczego ze specyfikacją, której otrzymanie uprzednio zostało w Dz. U. z dnia 2009.206.18 Produkt rolny lub środek spożywczy posiada CHRONIONĄ NAZWĘ POCHODZENIA Rzeszów, 09.10.2018 r. [Signature]	

Podkarpacki miód spadziowy

Cebularz lubelski

Produkt regionalny, a współpraca

Zarejestrowanie produktu w europejskim systemie nazw i oznaczeń geograficznych wymaga, aby za produktem stała grupa. Nie musi to być jednak klasyczna „grupa producencka” w rozumieniu ustawy o grupach producentów rolnych¹. W praktyce może to być jakikolwiek, mniej lub bardziej formalny związek producentów, jak np. stowarzyszenie, związek branżowy, spółdzielnia lub konsorcjum. Z punktu widzenia produktu aspirującego do unijnych oznaczeń, czy też już posiadającego certyfikat, o wiele ważniejsze w istocie jest realne zaangażowanie we wspólne działania promocyjne, edukacyjne i inne – mające wpływ na budowanie renomy i pozytywnego wizerunku wśród konsumentów. Działania te nieodmiennie wpływają na możliwości sprzedażowe oraz przekładają się na zwiększone dochody producentów. Kooperacja może mieć bardzo różny charakter – od wspólnych działań promocyjnych, po ścisłą integrację na poziomie produkcji. Warto też podkreślić, że ze swej natury i definicji każda spółdzielnia (np. mleczarska) stanowi grupę. Na analogicznej zasadzie funkcjonuje też np. Wojewódzki Związek Pszczelarzy w Rzeszowie, który w swych strukturach dysponuje zakładem konfekcjonowania miodu, laboratorium oraz sklepem internetowym. Poszczególni pszczelarze dostarczają produkt, który jest starannie weryfikowany pod kątem jakości, a WZP

¹ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. z 2000 r., nr 88, poz. 983 z późn. zm.).

Unia Europejska

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Materiał powstał w ramach operacji współfinansowanej ze środków Unii Europejskiej w ramach
Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

korzysta z certyfikatu (czyli technicznie rzecz biorąc WZP jest producentem, natomiast poszczególni pszczelarze w liczbie ok. 55 są w tym układzie dostawcami surowca). Nie przeszkodziło to w żaden sposób kolejnemu z pszczelarzy w uzyskaniu indywidualnego certyfikatu na miody wychodzące z jego własnej pracowni miodowej. Każdy z tych produktów powinien być identyczny (co potwierdza dobrowolna kontrola, której poddają się producenci) – a niezależnie od wszystkiego, jeśli podejmowane są działania informacyjne lub promocyjne, to promowana jest ogólna marka „Podkarpackiego miodu spadziowego”, to dotyczy wszystkich produktów sprzedawanych pod tą nazwą i z przypisanym mu unijnym znacznikiem Chronionej Nazwy Pochodzenia. Właśnie element współpracy sprawia, że oznaczenia geograficzne są doskonałym narzędziem rozwoju lokalnego.

Czy oznaczenie geograficzne może służyć ochronie interesów jednego producenta?

System oznaczeń geograficznych z definicji ma służyć lokalnej społeczności. Biorąc pod uwagę, że nikt nie jest właścicielem lokalnego mikroklimatu, tradycji, uwarunkowań gleby, nasłonecznienia itp., tak też nikt nie może sobie rościć wyłącznego prawa do zarejestrowania produktu celem ochrony własnych interesów. Wręcz przeciwnie – specyfika wytwarzania produktu jest jawna i każdy zainteresowany, o ile będzie w stanie sprostać spisanych w specyfikacji rygorom mając na względzie również obszar prowadzenia działalności (ew. miejsca pochodzenia surowca) i potwierdzi ten stan rzeczy w ramach dobrowolnej kontroli, będzie mógł szczerzyć się wytwarzaniem produktu regionalnego o zarejestrowanej nazwie i korzystać z dobrodziejstw systemu. Dlatego też, pomijając bardzo specyficzne wyjątki, pojedynczy producent ogólnie nie może nawet ubiegać się o zarejestrowanie produktu.

Czy warto rejestrować produkty?

Na to pytanie każdy powinien odpowiedzieć sobie we własnym zakresie, niemniej jednak należy pamiętać, że oprócz oczywistych korzyści promocyjnych z samego faktu sprzedawania produktu na miarę włoskiego parmezanu czy też naszego oscypka, w ramach środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (w tej, jak wedle planów również w nadchodzącej perspektywie) występują różnorodne dofinansowania i preferencje. Są to dodatkowe argumenty, które warto wziąć pod uwagę. Niebagatelne znaczenie ma też ochrona przed podrabianiem – certyfikowane produkty regionalne podlegają prawnej ochronie na zasadach przypominających nieco ochronę znaków towarowych znaną np. z markowej odzieży renomowanych producentów. Trzeba pamiętać, że rzeczy cenne są narażone na nieuczciwe praktyki osób, które mogą chcieć podpiąć się pod renomę produktu oferując produkt gorszej jakości lub pochodzący z innej części świata, jako wyrób regionalny.

Podsumowanie:

- tylko producent, który uzyskał certyfikat, na okoliczność wytwarzania zarejestrowanego w UE produktu może używać znaków systemu oraz stosować zarejestrowaną nazwę,
- specyfikacja zawsze obejmuje ściśle określony obszar "na mapie" i każdy, kto trzyma się zapisów specyfikacji może wystąpić o certyfikat (system jest otwarty),
- producent ponosi koszty związane z uzyskaniem certyfikatu (choć w niektórych przypadkach można uzyskać dofinansowanie na ten cel),

Unia Europejska

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Materiał powstał w ramach operacji współfinansowanej ze środków Unii Europejskiej w ramach
Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

- jest to prestiżowy i oficjalny system jakości w UE,
- jeśli myślisz o zarejestrowaniu specyfikacji w UE musisz mieć grupę (niezależnie od jej formy prawnej), nazwa produktu musi mieć konotacje geograficzne, a sam produkt wyróżniać się jakością na tle produktów danego rodzaju - przy czym różnice te muszą wynikać ze specyfiki lokalnej (np. mikroklimatu, kompozycji lokalnej flory, szeroko uznanej reputacji).

Uwaga: informujemy, że materiał powstał w ramach operacji „Oznaczenia geograficzne oraz sieciowanie współpracy – zagraniczne inspiracje” realizowanej przy wsparciu ze środków Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Pamiętaj, że również możesz zarejestrować się jako Partner KSOW – dowiedz się jak na portalu KSOW <http://ksow.pl>

Zostań Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

Więcej informacji o przedsięwzięciu oraz o produktach regionalnych znajdziesz też na stronie Podlaskiego Centrum Produktu Lokalnego – inicjatora przedsięwzięcia w ramach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego na stronie <http://PCPL.wrotapodlasia.pl>

Źródła:

PCPL.wrotapodlasia.pl

minrol.gov.pl

uprp.gov.pl